

# Szereplők:

HORIA LOVINESCU

## A lerombolt fellekvár

Színmű 3 felvonásban

Fordította: GRÉDA JÓZSEF

|                                          |                                                                                                                  |
|------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Grigore Dragomirescu, nyugdíjas ügyvéd   | GRÓF LÁSZLÓ dr.,<br>érdemes művész, a nagyvá-<br>radi Állami Színház tagja                                       |
| Emilia, a felesége                       | HEGYESSI MAGDA<br>a sepsiszentgyörgyi Állami<br>Magyar Színház tagja                                             |
| Matei, } a fiaik<br>Petru }              | LOHINSZKI LÓRÁND<br>SINKA KÁROLY<br>TANAI BELLA<br>BISZTRAI MÁRIA<br>a kolozsvári Állami Magyar<br>Színház tagja |
| Irina, a család távoli rokona            | KÖSZEGI MARGIT<br>érdemes művész                                                                                 |
| Nagyanya, Emilia anyja                   | TAMÁS FERENC<br>MENDE GABI<br>LAVOTTA KÁROLY<br>CSORBA ANDRÁS<br>SZAMOSSY KORNÉLIA                               |
| Adela, Grigore húga                      |                                                                                                                  |
| Costică, a fia                           |                                                                                                                  |
| Marie-Jeanne, Costică felesége           |                                                                                                                  |
| Georges Găttescu, Marie-Jeanne szeretője |                                                                                                                  |
| Dan Pleșa, Irina vőlegénye               |                                                                                                                  |
| Caterina, tanítónő                       |                                                                                                                  |

Az első felvonás cselekménye 1943-ban,  
a többi 1948-ban történik Bukarestben.

Rendező:

MONI GHELTER

az R.N.K. művészetének érdemes mestere, állami díjas,  
a bukaresti Nemzeti Színház rendezője

Díszlettervező:

AL. BRĂTĂȘANU

állami díjas, a bukaresti Nemzeti Színház tagja

Rendező-asszisztensek:

Gergely Géza és Hunyadi András

HORIA LOVINESCU

## A LEROMBOLT FELLEGVÁR

ÁLLAMI  
SZÉKELY SZÍNHÁZ  
MAROSVÁSÁRHELY

## Az alkotó munkáról

A drámaírónak megvan az a nagy előnye, hogy kétszer élheti át az alkotás örömét. Először, midőn megírja, másodszor, mikor az alakok életre kelnek.

A próbák megkezdése a szerző számára izgalmas pillanat. Hónapokig vagy talán évekig élt az alakok családi légkörében, jól ismeri nemcsak gondolatvilágukat, hanem különböző szokásaikat. Az elméleti elképzelésből a gyakorlati síkra való átmenet pillanatában szorongó félelem érzése rohanja meg. A mű árnyalatok nélküli egyszeri olvasása olyan, mint a formátlan agyag, melyet a szobrász — itt a rendező és a színészek egyelőre figyelmesen vizsgálgat, mérlegel és latolgatja a lehetőségeket. Azután elkezdődik a megformálás. Az idegenül hangzó olvasásból egyszer csak kicsendül egy ismerős hang, a színész mozdulatából, kacagásából egy ismerős jellemvonás. Az alak körvonalazódik, önállóvá válik, lassan lélekzeni, élni kezd. Egyszer csak előttünk áll a Nagymama, Grigore és a többiek.

En határozottan állítom, hogy az írónak az alak hús-vér emberré válása felett érzett öröme éppen olyan nagy, mint a megírásakor érzett boldogsága. De ez az öröm most a rendező és a színészek iránti őszinte hálával párosul!

Később, ahogy múlik az idő, a szerző kezdi észrevenni, hogy az ismert mozdulatokhoz más új jellemvonások is vegyülnek, melyeket ő nem látott előre. De ezek az alak erkölcsi rajzából szervesen nőnek ki. Ez a színészi alkotómunka lendületes pillanata. Az író boldog, de örömébe árnyalatnyi mélabú is vegyül: a hősök önállóvá, független valóssággá váltak. Elhagyták alkotójukat, hogy rajta kí-

vül, tőle függetlenül éljenek, a szikrázó reflektor-  
fényben, abban a házban, amit számukra díszlet-  
tervező épített. Az író egyedül maradt.

Ezeket a lelkiállapotokat csak akkor élheti át  
az ember, ha kitűnő rendező, kitűnő szereplő és ki-  
tűnő díszlettervező a munkatársa. En szerencsés  
voltam, mert ebben az esetben mindez megvolt.  
A LEROMBOLT FELLEGVÁR színrehozatalán mű-  
velt és lelkes munkaközösség dolgozott. Erre egész  
életemben emlékezni fogok.

HORIA LOVINESCU  
állami díjas

## Egy értékes eredeti drámai műről

Rendkívül nagy élményt jelentett számomra  
A LEROMBOLT FELLEGVÁR című értékes román  
darabnak a rendezése Bukarestben. Bemutatója 1955  
tavaszán volt a Nemzeti Színházban.

Ahogy a színészt midőn új darabban játszik  
és először testesít meg egy alakot —, ugyanúgy a  
rendezőt is, midőn eredeti drámai művet rendez, az  
alkotás öröme és felelősségérzete hatja át.

Örömöm és felelősségérzetem most még na-  
gyobb, midőn az általam nagyrabecsült Székely  
Színházban számomra idegen nyelven beszélő szí-  
nészekkel ismét megrendeztem ezt a művet. A ma  
esti előadás számomra éppen olyan izgalmas, mint  
az első bukaresti bemutató. Ez természetes is. Hisz  
olyan darabot mutatunk be, mely már nemcsak a  
hazai, hanem több külföldi színpadon is nagy sikert  
aratott. A Szovjetunióban, a Német Demokratikus  
Köztársaságban, Magyarországon egyaránt bemu-  
tatták és az első olyan román színjáték, melyet a  
Kínai Népköztársaságban is előadtak.

Horia Lovinescu darabját nagyrabecsülöm. A  
dráma cselekménye nagy mesterségbeli tudással  
megalkotott, érdekes és életszerű.

A rendező és a színészek főfeladata az volt,  
hogy a közelmúlt különböző jellemeit és helyzeteit  
tipikusan ábrázolja. Ennek keretében ki akartuk  
domborítani a hősök fokozatos fejlődését, mert a  
cselekmény folyamán egyesek elbuknak, mások fel-  
emelkednek. Abból a rendezői alapeszméből indul-  
tam ki, hogy érzékeltessem a szereposztásban fel-  
nem tüntetett, de mégis állandóan jelenvaló fősze-  
replő létezését. Ez a láthatatlan főszereplő a mi mai

valóságunk. Ennek van a darabban a legdöntőbb szerepe, mind a drámai összeütközések kiobbantásában, mind a jellemek sorsának alakulásában. Társadalmunk fejlődésének hatására az ellenség vesztébe rohan, mások pedig munkájukon, becsületes magatartásukon keresztül megtalálják életük célját. Így az alakok széleskörű társadalmi síkon bontakoznak ki.

A színészekkel együtt arra törekedtem, hogy az előadás keretében minél erőteljesebben domborodjanak ki a tipikus jellemek legfontosabb egyéni jellemvonásai is.

A „tekintélyes“ Grigore, a közönséges és alávaló módon mesterkedő Adela, az elegánsan cinikus és gőgös Găttescu, az „intellektuális“ Matei, ugyanannak az elpusztuló osztálynak különböző díszpéldányai.

De éppen egyéni arculatuk sok sajátos vonása mutat rá ugyanannak a társadalmi osztálynak mély ellentmondásaira, s az alakok minden különbözősége melletti mély érdekközösségükre.

Nagy művészi értéke a darabnak, hogy a szerző megragadó erővel ábrázolja azt a küzdelmet, melyet a történelem sodrába került család egyes tagjai vívnak, hogy az új élet hívására gyökeresen átalakuljanak.

A Nagymama, Petru és Caterina, Irina és Dan közötti közeledés azért is jelentős, mert lelki alkutukban is nagyon különbözőek. Mindegyik a maga saját útján, több, kevesebb küzdelem után jut el annak felismeréséhez, hogy hol a becsületes dolgozó ember helye a megszülető új társadalomban. A hetven éves Nagymama fiatalos lendülettel, Caterina az őszinte, de megingathatatlan hitével, Petru nagy erőfeszítésével, hogy értelmén keresztül törjön ki a vak embert körülvevő sötétségből, Dan szelíd és baráti érzéseivel, Irina megtorpanó önmarcangoló tépelődéseivel.

Az előadás szereplői különböző színésznemzedékhez tartoznak. A már közismert, kiforrott, jelentős művészek mellett fiatal tehetségek is fellépnek.

Biztos vagyok benne, hogy a fiatalok e fontos szerepekben becsülettel megállják a helyüket.

Szólnom kell még a díszletről is, amely Alexandru Brătesanu műve és fontos tényezője az előadásnak. Itt nemcsak a jellemek fejlődnek, hanem a díszlet is alakul, a cselekmény drámai követelményei szerint.

Horia Lovinescu színműve élő embereket ábrázol különböző drámai helyzetekben. Több, a mi életünkhöz szorosan kapcsolódó időszerű kérdést vet fel.

Mi mindannyian, akik az előadás létrehozásán fáradoztunk, tisztában voltunk ennek a drámának rendkívüli értékeivel, és szenvedéllyel dolgoztunk. Ha sikert aratunk, az elsősorban annak köszönhető, hogy szeretettel álltunk ennek a kifejező és sokatmondó műnek a szolgálatába.

MONI GHELERTER,  
az R.N.K. művészetének érdemes mestere,  
állami díjas